

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
AKADEMINĖS ETIKOS IR PROCEDŪRŲ KONTROLIERIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL 2020 M. VASARIO 24 D. SKUNDO**

2020 m. gegužės 7 d. Nr. SP-7
Vilnius

Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius (toliau – kontrolierius), vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo (toliau – MSI) 17 straipsnio 1 dalimi ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Seimo 2011 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. XI-1583 „Dėl Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos įsteigimo ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų patvirtinimo“, 13 punkto 1 papunkčiu ir išnagrinėjęs Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2020 m. vasario 25 d. gautą A. B. (toliau – pareiškėjas¹) skundą dėl Klaipėdos universiteto profesoriaus galimo akademinės etikos pažeidimo (toliau – skundas),

n u s t a t ė:

Pareiškėjas skunde nurodė Klaipėdos universiteto profesoriaus el. laiške išdėstytus teiginius, anot pareiškėjo, žeidžiančius pareiškėjo asmenybę. Pareiškėjas po doktorantūros mokslo komiteto posėdžio, kuriame dalyvavo kaip minėto komiteto narys, gavo Klaipėdos universiteto profesoriaus el. laišką, skirtą pareiškėjui ir adresuotą pareiškėjui bei jo tiesioginiam vadovui. El. laiške pateiktas pareiškėjo elgesio doktorantūros mokslo komiteto posėdyje įvertinimas: „Jūsų elgesys <...> [konkreto asmens]² atžvilgiu [jo] stojimo į doktorantūros metu yra netoleruotinas. Tiek aš, tiek kolegos iš <...> [mokslo ir studijų institucijos, kurioje vyko doktorantūros mokslo komiteto posėdis] nesupranta jūsų agresijos ir priešiško. Mūsų profesija reikalauja tolerancijos, abipusės pagarbos ir draugiškumo studentams, kolegoms bei absolventams. Visada turite prisiminti, kad reprezentuojate Klaipėdos universitetą ir pagal tai ką sakote, kaip sakote, o svarbiausiai kaip elgetės spręš apie visą įstaigą. Linkiu jums prasmingos vasaros ir gero poilsio, kuris leistų su šypsena ateiti į darbą, konsoliduoti, o ne skaidyti kolektyvą, bei rodyti pavyzdį jaunajai kartai“³.

Siekdama išsiaiškinti minėtame el. laiške išdėstytų teiginių pagrįstumą, Tarnyba kreipėsi į Klaipėdos universiteto profesorius, prašydama paaiškinti, kokia informacija vadovaudamasis el. laiške, adresuotame pareiškėjui, Klaipėdos universiteto profesorius teigė, kad pareiškėjo elgesys

¹ Kontrolieriaus sprendimo tekste „pareiškėjas“ apibendrintai, nesiejant su pareiškėjo lytimi, vadinamas vyriškosios giminės daiktavardžiu. Tarnybai asmens duomenys žinomi, tačiau čia ir toliau – neskelbtini. Pareiškėjo inicialai sprendimo tekste vartojami išgalvoti, taip užtikrinant asmens duomenų apsaugą ir išvengiant asmens atpažįstamumo.

² Laužtiniuose skliaustuose pateikta informacija čia ir toliau – Tarnybos.

³ Citatose vartojama kalba čia ir toliau – netaisyta.

konkreto pretendento į doktorantūrą atžvilgiu doktorantūros mokslo komiteto posėdžio metu yra netoleruotinas, kad pareiškėjas doktorantūros mokslo komiteto posėdžio metu reikšėsi agresyviai ir priešiška.

Klaipėdos universiteto profesorius paaiškino, kad minėtas el. laiškas buvo skirtas asmeniškai pareiškėjui, kad šiame laiške Klaipėdos universiteto profesorius išsakė „savo nuostabą ir nepasitenkinimą“ pareiškėjo elgesiu konkreto pretendento į doktorantūrą atžvilgiu doktorantūros mokslo komiteto posėdžio metu. Kaip nurodė Klaipėdos universiteto profesorius, el. laišką pareiškėjui parašė iš karto po pokalbio telefonu su konkrečiu pretendentu į doktorantūrą, kuris informavo, kad pareiškėjas minėtame posėdyje elgėsi agresyviai ir pikta uždavinėjo klausimus. Klaipėdos universiteto profesorius paaiškino, kad el. laišką parašė dėl to, kad norėjo priminti pareiškėjui „apie akademinę bendravimo kultūrą, kad studentai bendraudami su mumis neturi jausti agresyvumo ir piktumo“. Be to, Klaipėdos universiteto profesorius pateikė informaciją apie tai, kad Klaipėdos universiteto Akademinė etikos komisija išnagrinėjo pareiškėjo „skundą šiuo klausimu ir nesurado akademinės etikos pažeidimo požymių.“ „Po pakartotino kreipimosi dėl detalesnio nagrinėjimo Klaipėdos universiteto Etikos komisija rekomendavo man „susilaikyti nuo kolegų veiksmų kritikavimo, neturint pilnos informacijos“. Taip pat Klaipėdos universiteto profesorius nurodė, kad nesupranta „savo [kolegos] perdėto susirūpinimo šiuo klausimu. Iš [jo] asmeniškai negavau atsakymo į mano laišką. Tuo tarpu [jis] pasirinko bendrauti per įvairių įstaigų etikos komisijas. Maža to, esu [nepatenkintas], kad mano asmeninis laiškas yra siuntinėjimas viešai ne tik etikos komisijų nariams, bet ir kitiems tretiesiems asmenims (jungtinės doktorantūros komisijos nariams ir kt.).“

Tuo pačiu tikslu Tarnyba kreipėsi į mokslo ir studijų instituciją, kurioje vyko jungtinės doktorantūros mokslo komiteto posėdis, kuriame pareiškėjas dalyvavo kaip doktorantūros mokslo komiteto narys, prašydama pateikti informaciją apie tai, ar mokslo ir studijų institucijoje buvo gauti oficialūs nusiskundimai dėl pareiškėjo elgesio doktorantūros mokslo komiteto posėdyje, kuriame buvo apsvarstyti kandidatai 2019–2020 m. m. įstojimui į doktorantūrą, ar pareiškėjo elgesys doktorantūros mokslo komiteto posėdžio metu buvo svarstytas akademinės etikos požiūriu mokslo ir studijų institucijoje.

Mokslo ir studijų institucija nurodė, kad nėra gavusi oficialių skundų dėl pareiškėjo elgesio doktorantūros mokslo komiteto „posėdžio, kuriame buvo svarstomos pretendentų studijuoti doktorantūroje kandidatūros, metu, todėl [jo] elgesys akademinės etikos požiūriu <...> [mokslo ir studijų institucijoje] svarstytas nebuvo.“

Klaipėdos universiteto profesorius, aiškindamas Tarnybai savo el. laiške vartojamą teiginių pagrįstumą, nurodė, kad tokį el. laišką turinį lėmė pokalbis telefonu su pretendentu į doktorantūrą, kuris ir nurodė, kad pareiškėjas minėtame posėdyje elgėsi agresyviai ir pikta uždavinėjo klausimus. Teismų praktikoje nuomonė apibūdinama kaip „kokių nors faktų supratimas, vertinimas, požiūris į faktus ir vertybes. Nuomonė yra subjektyvi ir jai netaikomas tiesos kriterijus, nors ir ji turi remtis faktais“ (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartys Nr. 2A-1/2009, Nr. 2A-3/2012). Lietuvių kalbos žodyne⁴ žodis „faktas“ reiškia „tikras, nepramanytas įvykis ar reiškinys, tikrybė“. Vadinasi, Klaipėdos universiteto profesorius, remdamasis pokalbyje telefonu su pretendentu į doktorantūrą išgirstais duomenimis, kad pareiškėjas „elgėsi agresyviai ir

⁴ Lietuvių kalbos žodynas. Prieiga per internetą: www.lkz.lt [žiūrėta 2020-04-28].

piktai uždavinėjo klausimus“, minėtame el. laiške išreiškė savo nuomonę apie pareiškėjo elgesį ir jį (elgesį) įvertino kaip netoleruotiną.

Atsižvelgiant į tai, kad pareiškėjas skunde nekvestionuoja Klaipėdos universiteto profesoriaus nuomonės faktinio pagrįstumo, Tarnyboje šis klausimas nebuvo nagrinėjamas.

Skunde ir su skundu susijusioje informacijoje išdėstytos aplinkybės leidžia daryti išvadą, kad Klaipėdos universiteto profesorius išreiškė nepasitenkinimą pareiškėjo agresyvumu ir priešišku konkretaus pretendento į doktorantūrą atžvilgiu.

Nagrinėjamu atveju siekiant išsiaiškinti, kokio pobūdžio (asmeninėms ar profesinėms) savybėms priskirtini agresyvumas ir priešiškumas, buvo naudotasi Lietuvių kalbos žodyne⁵ pateiktomis žodžių „asmeninis“, „agresyvus“, „priešiškas“, „profesinis“ reikšmėmis. Žodžio „asmeninis“ reikšmė – „priklausantis asmeniui, susijęs su asmeniu: *Asmeninis yra kiekvienas dalykas, priklausąs ar santykiaująs su asmens prigimtimi ir gyvenimu.*“; žodžio „agresyvus“ reikšmė – „veikiantis agresijos metodu, puolantis“; žodžio „priešiškas“ reikšmė – „nedraugiškas, nepalankus“; žodžio „profesinis“ reikšmė – „susijęs su profesija; sukeltas profesijos; būdingas tam tikrai užsiėmimų rūšiai; susijęs su pastoviu darbu kurioje nors srityje“.

Vadovaujantis atitinkamų mokslo sričių mokslo doktorantūros reglamento nuostatomis ir vertinant pareiškėjo profesinei veiklai keliamus reikalavimus, „mažiau kaip pusė doktorantūros komiteto narių ir jo pirmininkas turi atitikti ne žemesnius nei Minimaliuose kvalifikaciniuose reikalavimuose nustatyti minimalūs kvalifikaciniai reikalavimai asmenims, siekiantiems užimti vyriausiojo mokslo darbuotojo pareigas, likusieji komiteto nariai turi atitikti ne žemesnius nei nustatyti minimalūs kvalifikaciniai reikalavimai asmenims, siekiantiems užimti vyresniojo mokslo darbuotojo pareigas.“

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad, vadovaujantis Lietuvos mokslo tarybos pirmininko 2018 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. V-340 patvirtintu Valstybinių mokslo ir studijų institucijų mokslo darbuotojų pareigybių minimalių kvalifikacinių reikalavimų aprašu, akademinės bendruomenės nariams taikomi minimalūs kvalifikaciniai reikalavimai siejami su mokslinių tyrimų rezultatais, bet ne su akademinės bendruomenės nario asmeninėmis savybėmis.

Atsižvelgiant į tai, kad nagrinėjamu atveju Klaipėdos universiteto profesorius el. laiške išreiškė nepasitenkinimą pareiškėjo kaip asmens agresyvumu ir priešišku doktorantūros mokslo komiteto posėdžio metu, bet ne doktorantūros mokslo komiteto nario ar tam tikros mokslo srities atstovo kompetencija, kvalifikacija ir / ar funkcijų vykdymo tinkamumu, kurių, Tarnybos turimais duomenimis, nekritikavo ir pats pretendentas į doktorantūrą telefoninio pokalbio su Klaipėdos universiteto profesoriumi metu, darytina išvada, kad Klaipėdos universiteto profesorius išreiškė nuomonę apie pareiškėjo asmenines savybes.

Pareiškėjas skunde kaip Klaipėdos universiteto profesoriaus galimo akademinės etikos pažeidimo pagrindą nurodė Klaipėdos universiteto Senato 2015 m. birželio 19 d. nutarimu Nr. 11-55 patvirtinto (nauja redakcija patvirtinta Klaipėdos universiteto Senato 2019 m. spalio 3 d. nutarimu Nr. 11-2) Klaipėdos universiteto Akademinės etikos kodekso (toliau – Kodeksas) 11.2 papunktį – „akademinės bendruomenės narys kitų narių akivaizdoje menkina nedalyvaujančio kolegos pedagoginės ir / ar mokslinės veiklos gebėjimus, teorines pažiūras ir asmenines savybes“. Kodekso 11 punkte nustatyta, kad „akademinės bendruomenės narių tarpusavio santykiai

⁵ Lietuvių kalbos žodynas. Prieiga per internetą: www.lkz.lt [žiūrėta 2020-04-28].

grindžiami kolegialumo, pagarbos bei akademinio solidarumo principais, nukreipti į studijų bei mokslinių tyrimų kokybės ir kūrybinės atmosferos užtikrinimą“. Pagal Kodekso 11 punkto nuostatą kolegialumo, pagarbos bei akademinio solidarumo principų pažeidimai konstatuoti tada, kai jie (principai) pasireiškia santykiuose, kurių pobūdis yra studijų bei mokslinių tyrimų kokybės ir kūrybinės atmosferos užtikrinimas, bet ne tarpasmeniniai santykiai, ir kai akademinės bendruomenės narys kitų narių akivaizdoje menkina nedalyvaujančio kolegos pedagoginės ir / ar mokslinės veiklos gebėjimus, teorines pažiūras ir asmenines savybes.

Pažymėtina, kad Kodekso 11.2 papunktyje įtvirtinto pažeidimo vienas iš būtinų požymių, be asmeninių savybių, yra kolegos pedagoginės ir / ar mokslinės veiklos gebėjimų, teorinių pažiūrų menkinimas.

Nagrinėjant skundą taip pat buvo aiškinamasi, ar Klaipėdos universiteto profesorius minėtame el. laiške pateikęs savo nuomonę apie pareiškėjo asmenines savybes minėto posėdžio metu jas (asmenines savybes) menkino. Atsižvelgiant į Lietuvių kalbos žodyne⁶ žodžio „menkinti“ reikšmę – „nelaikyti, nepripažinti svarbiu, vertingu“, darytina išvada, kad, Klaipėdos universiteto profesoriaus nuomone, pareiškėjo asmeninės savybės, tokios kaip agresyvumas ir priešiškus, nelaikytinos vertingomis, todėl yra menkintinos.

Atsižvelgiant į tai, kad Klaipėdos universiteto profesorius išsiuntė el. laišką pačiam pareiškėjui ir jo tiesioginiam vadovui, t. y. nepasitenkinimą agresyviu ir priešišku išreiškė dalyvaujant pačiam pareiškėjui, kad el. laiške Klaipėdos universiteto profesorius pateikė nuomonę tik apie pareiškėjo asmenines savybes, o pareiškėjo, kaip doktorantūros mokslo komiteto nario, gebėjimų vykdyti funkcijas, kompetencijas, kvalifikacijos nevertino, ir vertinant Klaipėdos universiteto profesoriaus elgesį akademinės etikos požiūriu, konstatuoti kolegialumo, pagarbos bei akademinio solidarumo principų, kuriais grindžiami akademinės bendruomenės narių tarpusavio santykiai, pažeidimą nėra pagrindo.

Kontrolierius, išanalizavęs ir įvertinęs turimą informaciją ir ją patvirtinančius dokumentus bei teisinį reglamentavimą, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnio 11 dalies 10 punktu,

n u s p r e n d ė:

pripažinti skundą nepagrįstu.

Kontrolieriaus sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Žygimantų g. 2, 01102, Vilnius) per vieną mėnesį nuo šio sprendimo įteikimo datos.

Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierė

Loreta Tauginienė

⁶ Lietuvių kalbos žodynas. Prieiga per internetą: www.lkz.lt [žiūrėta 2020-04-28].